

FOCUS · Auge i consolidació de les exportacions espanyoles

La feblesa de la demanda interna durant la Gran Recessió va provocar que, a partir del 2010, moltes empreses decidissin obrir-se a l'exterior. Així, les exportacions de béns i de serveis van passar de representar el 25,5% del PIB el 2010 al 34,2% el 2T 2017 (les exportacions de béns, del 17,2% al 23,6%). Rere d'aquest auge de les exportacions, hi ha un teixit empresarial cada vegada més internacionalitzat. Per tant, de cara al futur, la pregunta que cal fer-se és si aquesta propensió exportadora més intensa de les empreses espanyoles es consolidarà.

Per respondre aquesta qüestió, cal distingir entre dos períodes ben diferenciats en el creixement exportador de béns des del final del 2010. Una primera fase d'expansió, el trienni 2011-2013, i una altra de consolidació, a partir del 2014. En la fase d'expansió, el nombre total d'empreses exportadores va tenir un increment net de 41.797, és a dir, un augment del 38,2% pel que fa al total del 2010. El fet que aquest increment net resulti de 215.136 empreses que van iniciar l'activitat exportadora i de 173.339 que la van abandonar il·lustra l'elevada rotació dins del col·lectiu exportador (i l'elevada taxa de creació i de destrucció d'empreses). Aquest període es va caracteritzar per un augment de les empreses exportadores noves, ja que el nombre d'empreses regulars, que es defineixen com a empreses que porten quatre o més anys continuats exportant i que tenen menor rotació, només va augmentar en 2.405 en termes nets, un augment del 6,2% en relació amb el 2010.

Per sectors,¹ el protagonisme d'aquesta primera fase va residir en les empreses de productes industrials, que van aglutinar gairebé la totalitat de les noves empreses exportadores, amb un increment del 54,1% sobre el nombre d'empreses del sector el 2010. Aquesta major intensitat en l'entrada de noves empreses exportadores en el sector industrial va fer que, en el trienni 2011-2013, la dimensió mitjana per empresa (flux d'exportació mitjà en euros) baixés el 17,6% en aquest sector, una dada que reflecteix que les noves empreses tenen un valor exportat mitjà més reduït. A la resta de sectors –agroalimentari, begudes i béns de consum–, l'increment net del nombre d'empreses exportadores va ser menys intens, al voltant del 20%. Així, el valor mitjà exportat en aquests sectors va augmentar lleugerament tenint en compte la menor entrada de noves empreses. Així i tot, en l'agregat, el pes més intens del sector industrial (el 70%) va fer que el valor exportat mitjà de les empreses exportadores en conjunt es reduís el 8,7%. Així, doncs, aquesta primera fase d'expansió es va caracte-

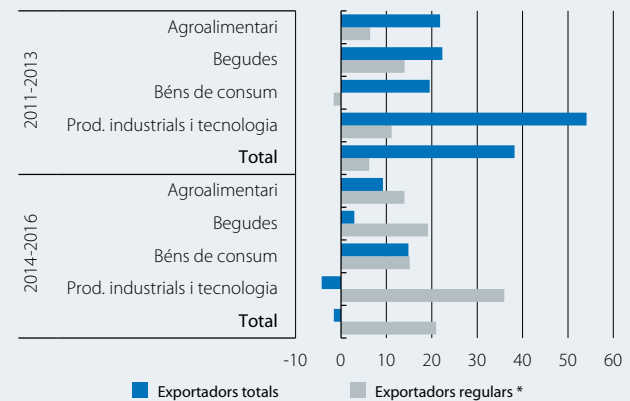
ritzar per un flux intens de noves empreses exportadores, mentre que l'augment del nombre d'empreses regulars va ser molt més moderat, amb l'11,2% en la indústria, el 6,4% en alimentació, el 14,0% en begudes i una disminució de l'1,6% en béns de consum.

La segona fase, que comença a partir del 2014 i de la qual tenim dades completes fins al 2016, és la fase de la consolidació. En aquests tres anys, el nombre d'empreses exportadores ha tingut una disminució neta de 2.366 empreses, una reculada de l'1,6% en relació amb el total del final del 2013. No obstant això, el nombre d'empreses exportadores regulars ha augmentat el 20,8% i el valor exportat mitjà, el 9,7%. Si s'analitza per sectors, en els productes industrials aquesta consolidació és més intensa, amb un augment del 36,0% dels exportadors regulars en el trienni 2014-2016 (9.549 empreses) i del valor exportat mitjà (el 8,2%). L'increment de les exportacions en aquest període, per tant, no s'explica per l'entrada de nous exportadors sinó per la consolidació i el creixement dels que existeixen.²

En els sectors de l'alimentació i de béns de consum, també hi ha consolidació, amb un augment important de les empreses regulars, el 14,0% i el 15,6%, respectivament, però, a diferència dels productes industrials, el nombre de noves empreses continua augmentant (el 4,7% i el 14,7%, respectivament), la qual cosa suggereix que, en aquest sentit, hi ha un recorregut a l'alça. El sector de l'alimentació, que ja té tradicionalment empreses exportadores més grans en termes de fluxos d'exportació en euros, va augmentar-ne la dimensió mitjana en el 12,0% i, en termes d'euros, acumula un creixement del 54,2% des del final del 2010, enfront del 36,3% de les exportacions totals.

Nombre d'exportadors totals i regulars

Variació acumulada en cada període (%)

Nota: * Les empreses exportadores regulars són les que han exportat en els quatre últims anys.

Font: CaixaBank Research, a partir de dades del Ministeri de Comerç.

1. Les dades de DataComex ofereixen el desglossament en quatre sectors: productes industrials i tecnologia (pes del 70,0%), als quals anomenarem productes industrials en aquest Focus; agroalimentari (el 15,5%); begudes (l'1,8%) i béns de consum (el 12,8%).

2. Cal esmentar aquí que aquesta anàlisi és general ateses la dimensió i la diversitat del sector d'indústria i tecnologia.